

Tirsdag d. 8. oktober 2019

'Frihedens Værksted – Kløvedal & livet med Nordkaperen' åbningstale af Mikkel Beha

Friheden.

Jeg taler i dag på vegne af Troels' kone Else Marie, mine tre søstre Lærke, Gurli og Sille, og min lillebror Asbjørn, der lige nu er skipper på Nordkaperen og på vej fra Filippinerne til den Malaysiske del af Borneo. Og også på vegne af resten af vores store familie hvoraf mange er tilstede.

Vores far, ægteemand, eksmand, bror, onkel, farfar, morfar, oldefar og kammerat... vores kaptajn Troels... ville have elsket at være med her i dag. For om nogen steder i verden, sluttes ringen netop her på Søfartsmuseet i den gamle dok på Helsingør Skibsværft.

Troels blev født under besættelsen i ufrihedens år. Og friheden blev omdrejningspunktet i hele Troels liv.

Som dreng nåede han at bo sammen med sine søskende og mor nogle år på Jægerspris Slot indtil vores farmors alt for tidlige død, dengang Troels kun var 11 år gammel.

Jeg har gået mange ture med min far ude i Nordskoven ved slottet, hvor han fortalte om, hvordan han allerede som dreng havde en kæmpe længsel efter skovens storhed, stilhed og frihed.

Og når vi har gået ture lidt henne ad kysten ved Hellebæk og kostskolen, var hans fortællinger præget af mørke, fordi han på kostskolen ikke var fri, og derfor ofte stak af for at søge mod skovene og Nordsjællands kyster.

Som stor dreng kom Troels i lære her på værftet. Han boede til at starte med på et værelse lige heroppe i én af de første gader, og senere i en gammel udrangeret togvogn på et sidespor nede ved Espergærde.

Det var her, oppe på kajkanten, at Troels' drøm om de store oceaner blev født, drømmen om en dag selv at stå ud af sundet med Kronborg om bagbord.

Jeg var kun lige kommet til verdenen da min mor, Troels, hans lillebror Bjørn, og fire venner købte Nordkaperen og på beddingen, ovre ved lystbådehavnen, gik i gang med at gøre drømmen til virkelighed.

Inden Troels for 30 år siden flyttede op på sin elskede gård på Djursland, boede han i nogle år oppe i Skt. Olai gade sammen med Ruth, Sille og Gurli, og da vi for snart 2 år siden havde min far på en Københavnertur, sagde han til mig; "Mikkel vi skal også nå en tur hjem til Helsingør!".

Det kom vi, og Ulla åbnede op på en mandag, hvor museet ellers holder lukket.

Troels var på det tidspunkt ikke længere så godt gående, så vi satte ham i en kørestol, og sammen med Thorbjørn, en af de vidende inspektører, tog vi en tur rundt her på museet.

I et af disse rum var der dengang en installation med et kæmpe filmlærred, hvor der kørte en uklippet optagelse af en storm på Færøerne. Rummet var mørkt og lyden af stormen var høj.

Troels signalerede med hånden til mig, at han bare skulle sidde lidt. Så jeg stillede kørestolen midt for lærredet og trak mig bag ham. Og der sad han så, lidt sammenkrummet, i silhuet, min store stærke far, kaptajnen - i stormens rasen.

Inden han hoppede i køjen samme aften, skrev han på Ipad'en. – "Det var fandeme en god storm, Mikkelman, den oppe i dokken!".

Selvfølgelig kunne Troels bande over at have fået en sygdom, der fratog ham hans fysiske frihed. Andet ville være underligt. Men han blev aldrig bitter, og var til sin død, for mindre end et år siden, en fri mand der blev ved med at glæde sig over verdens mangfoldighed og livets forunderlighed. Og forunderligt er det, for hvem havde kunne forudse at børnehjemsdrengen, der som 15-årig kom i lære her på værftet, 60 år senere ville få en udstilling om sit liv og skib sat op, netop her i den gamle dok.

Friheden er en luksus som vi, i den rige del af verden, ser som en selvfølge, som en menneskeret. Men for mange mennesker er spørgsmål om frihed, tanker om frihed, noget der først bliver plads til, når basale behov som føde, at holde kulden, sygdomme, vilde dyr eller andre mennesker med onde hensigter, fra døren. Først derefter bliver der plads til at snuse til den rigdom, som friheden er.

Frihed er noget vi hver især definerer, frihed er i langt højere grad en tilstand, en rejse, mere end en endestation, eller en skattekiste for enden af regnbuen vi kan gå og håbe på at vinde i Lotto. Vi ved alle godt, at regnbuen altid når at forsvinde, eller flytte sig, inden vi når derhen hvor den ender.

Jeg tror, og håber, at mine 4 søskende, er enige når jeg siger, at en af de største og smukkeste gaver vi har fået af vores far, er bevidstheden om, og hans altid energiske og vedholdende insisteren på, at vi skal værne om vores frihed.

Den frihed han selv fandt på de blå oceaner, i bakkerne rundt om gården, i aftenerne med gode venner hjemme i Gravlev, ved kortbordet på Nordkaperen, i digterhytten nede i hjørnet af haven, eller på et koralrev på en fjerntliggende Atol i Stillehavet.

Vores far har lært os også at sætte tanken fri, at kæmpe mod autoriteter, at blive ved med at holde fast i at bestemme vores egen tilværelse, og at hver eneste morgen er vores egen ud af alle morgener på jorden.

For os er frihed ikke det samme som at holde fri. For os er frihed ikke noget, man kan bestille på internettet til levering næste dag inden kl 12, eller tage en pakkerejse hen til.

Friheden er at kaste fortøjningerne og sejle ud på de store oceaner. At sidde på en nattevagt på sydlig halvkugle og kigge op på en stjernehimme helt anderledes end vores egen. At bevæge sig nysgerrigt ud i verden, uden helt at vide hvad der venter. Og helst sammen med nogle andre. Det var dér, i fællesskaberne, at Troels ofte fandt friheden og lykken.

Lige som friheden er lykken umulig at definere eller sætte en endestation på. For os er lykken og friheden tæt forbundne, og noget der hurtigt smuldrer mellem fingrene, hvis man ikke hele tiden finder nye måder at pleje, fastholde og forny dem på.

For Troels var lykken i høj grad at lykkes med det, han havde sat sig for.

- Det gjorde han som reglen!

Livet har villet mig det godt sagde han en dag, og tilføjede lidt efter et af hans yndlingscitater fra egen lomme; tænk hvis jorden var paradys, men der bare ikke var nogen der havde opdaget det. Troels kunne, om nogen, glæde sig over at være lige der hvor han var.

Troels var en mand, der hele sit liv holdt sit skib åbent for fællesskabet, og han har igennem 50 år, inviteret mere end 1000 mennesker med om bord og ud på oceanerne.

Selvom at Troels ikke længere er her, så håber jeg, at I kan fornemme ham her i rummet. Han ville fryde sig over, at I alle i dag er med om bord.

Jeg kan nærmest høre ham sige; "Tag I bare roret, mens jeg svæver videre ud på min sidste rejse mellem stjernerne".

Nordkaperen er kollektivets skib, og på familiens vegne vil jeg gerne invitere alle, der har lyst med ombord.